

13. Романюк Т. Наукова діяльність Івана Борковського в Чехословаччині / Т. Романюк // Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині. – 2008. – Вип. 12. – С. 448–453.
14. Русанова И. П. Славянские древности VI – IX вв. между Днестром и Западным Бугом / И. П. Русанова. – М., 1973. – 234 с.
15. Седов В. В. Славяне в раннем средневековье / В. Седов. – М. : Фонд археологии, 1995. – 416 с.
16. Спогади Зої Гаюк, що прозвучали в ефірі радіостудії “Край” в авторській передачі Я. Левкуна, м. Городенка, 23.09.2007 р. (особистий архів автора). – 19 с.
17. Спогади Карла Штіндла, що прозвучали в ефірі радіостудії “Край” в авторській передачі Я. Левкуна, м. Городенка, 23.05.2007 р. (особистий архів автора). – 10 с.
18. Спогади Яни Маркової (аудіозапис в особистому архіві автора). – 10 с.
19. Матеріали міжнародної наукової конференції. – Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича. – ЗОШ. № 1. – С. 5. – (Архів Я. Левкуна).
20. Енциклопедія українознавства. – К. : Глобус, 1993. – Т. 1. – 400 с.
21. Filip J. Ivan Borkovsky / J. Filip // Archeologicke rozhledy. – 1967. – R. 19. – S. 429–432.
22. Sklenar K. Biograficky Slovnuk Ceskych moravskycse a slezkych archeologu / K. Sklenar. – Praha, 2005. – S. 84.
23. Nechvatal B. Památky a příroda s 8466 / B. Nechvatal. – Praha, 1977. – 574 s.
24. Rataj J. Ceskoslovenke prace o jazyce, dejinace a culture / J. Rataj. – Praha, 1977. – 124 s.
25. Rataj J. Seznem praci Dr. Ivana Borkovskeho / J. Rataj // Archeologicke rozhledy. – 1967. – T. 19. – S. 535–540.

In the article investigational unknown pages of biography of Ivan Borkovskogo discoverer of the “Prague culture”. An author proslidkovue the scientific becoming of I. Borkovskogo from student Karlovogo (Prague) University to the academician CHSAN, chairman of archaeological society of Chekho-slovakia, rector of Ukrainian Free University, in Prague, opening of scientist in industry of archaeology, problem of slavonic ethnogenezu in a scientific inheritance.

Key words: *Ukrainian free university, Prague hail, “Prague type”.*

УДК 392

ББК 63.59 (4 Укр)

Людмила Главацька

ТРАДИЦІЙНИЙ НАРОДНИЙ ОДЯГ СХІДНОЇ БОЙКІВЩИНИ (РОЖНЯТІВЩИНИ) КІНЦЯ ХІХ – СЕРЕДИНИ ХХ ст.

У статті охарактеризований комплекс традиційного народного одягу: натільного, поясного, верхнього, головних уборів, зачісок, взуття східної Бойківщини (Рожнятівщини) кінця ХІХ – середини ХХ ст.

Ключові слова: *східна Бойківщина (Рожнятівщина), чоловічий, жіночий одяг, полотно, сукно, шкіра, натільний одяг, поясний одяг, верхній одяг, пояси, головні убори, зачіски, взуття.*

Територія Рожнятівського району Івано-Франківської області належить до Бойківщини, а саме – до її східної частини.

Багатими є його історія, давня народна архітектура, мистецтво, звичаї та побут. Народне вбрання Рожнятівщини, як і всієї України, надзвичайно різноманітне та багате. Маючи спільні риси із загальноукраїнським, одяг бойків мав свої притаманні йому особливості.

Мета розвідки – показати особливості традиційного народного одягу східної Бойківщини (Рожнятівщини). При її написанні використані літературні джерела та польові матеріали автора [1], зібрані в етнографічних експедиціях 2007–2008 років. Залучені фондові колекції Національного музею народної архітектури та побуту України, краєзнавчого музею села Цінева, Рожнятова, народних музеїв сіл Липовиця та Луги.

Для пошиття одягу до середини ХХ століття бойки використовували домоткане полотно, сукно та шкіру.

Насамперед, чим відрізняється народний стрій того чи іншого регіону, – це сорочки. Основним матеріалом для їх виготовлення було домоткане (“сирове”) полотно з льону (“лену”), рідше – з конопель (“конофель”), бо посіви льону на цій території давали кращий урожай.

“Кужівне” полотно – це тонке полотно на сорочки, найкращої домашньої роботи. З гарних лляних волокон (“повісма тонкого”) ткали густе й м’яке “повісмене” полотно. З нього шили “повісмені” сорочки. “Гребінне” полотно – середньої товщини. З вичісок – “клоччя” виходило грубе полотно – “клочене”, називали його ще “веретчине”, “зрібне” і “валовинне”. Використовували його переважно на буденні сорочки – “клочанки”, верхній одяг, а також мішки. Фабричне (“швабське”) полотно ввійшло в побут тільки на початку ХХ століття і шили з нього “швабські” сорочки.

На пошиття жіночих сорочок ішло переважно 2–3 полотнища (“півки”), були вони уставкові, короткі (довжиною біля 80 см). Навколо горловини їх збирали (“приморщували”) у мілкі складки. Такі сорочки називали “рішені”.

Рукави викінчувалися довгими до 15–20 см манжетами (“дудами”, “чохлами”), що загиналися наверх (“до загинок”). Такі характерні прийоми збереглися в одязі до середини ХХ століття.

Коміри (“ковніри”) були переважно відкладні (“виложні”), рідше стоячі (“сторчовані”), зав’язувалися вони стрічкою (“стьонжкою”, “слічкою”) або шнурочком (“завйизки”, “ущенки”).

Розріз пазухи був посередині, на відміну від сорочок центральної і західної Бойківщини, де він був збоку або ззаду.

Початок ХХ століття в Україні характеризується процесом занепаду народного мистецтва в розумінні цілісності та національної неповторності. Фабричні вироби витісняють із вжитку домотканий одяг.

У цей час сорочки шують довгими й часто до гестки. Зникають і “дуди до загинок”.

На зміну довгій сорочці в цей період приходять коротенька “журкована” блузка із ситцю та батисту. Такі вишиті блузки деякі жінки одягають у свята й донині.

Чоловічі сорочки найчастіше архаїчного тунікоподібного крою (довжиною 75–85 см) з рукавами, що викінчуються манжетами. Під рукави пришивалися бочки (у половину полотна завширшки) і ластки (“квадратові клинці”). Комір переважно стоячий, застібався гудзиком, а також зав’язувався на “ущенки”, протягнуті у дві петлі.

У свята та в неділю сорочки носили навипуск поверх штанів. У середині ХХ століття вони стають коротшими, їх починають заправляти в штани.

Одяг найбільше прикрашали вишивкою. Давніше вишивали нитками природних кольорів, а на початку ХХ століття в побут входять фабричні нитки, вовняна волічка, гарус, різнокольорові муліне.

Вишивані смуги на одязі бойків вузькі. В основі їх геометричні та геометризовані орнаментальні мотиви. Композиції прості, але виразні. Інколи в сорочках бувало по кілька різних орнаментів: на манжеті – один, на вуставці – інший, на грудях чи на комірі – ще інший. Причому нитки одні й ті ж самі, а орнамент різний. Таке оздоблення можна зустріти й на сорочках Полісся.

Краї манжетів і розріз пазухи обкидали червоними або синіми нитками петельним швом. К.Матейко у своїх працях звернула увагу на традиційну давню перевагу червоного кольору в декоруванні одягу бойків [6, с.69].

Здавна в чоловічих сорочках вишивали комір. Маніжки, у минулому, як правило, вишивкою не прикрашували, але із середини ХХ століття стали декорувати широкою вишивкою на грудях [6, с.69].

Найпоширенішими техніками вишивання на Бойківщині були хрестик і гладь. “Гладь ... була двох видів: “настилування” (лічильна гладь) і “гаптування”. Гаптування

не було пов'язане з рахуванням ниток; ...внаслідок чого візерунок виходив дещо опуклим” [5, с.77].

Використовувалася і техніка вишивання стебнівка (“стібанки”) і “кізлик”. У ХІХ столітті у вишивці переважали чорні, червоні й сині кольори, наприкінці цього ж століття з'являються ще зелені й жовті. На початку ХХ століття бойківська вишивка поступово стає поліхромною [2, с.14] і поповнюється рослинною орнаментикою з інших регіонів України. Із часом збагачується бісером і стеклярусом.

На сорочку бойкині одягали спідницю (“фартух”, “фартушину”, “димку”). Крім Бойківщини, зустрічаються фартухи на Яворівщині Львівської області та Поліссі.

Шили їх з домотканого полотна, густо призібравши складали в “закладки” біля пояса. Були й гофровані спідниці – із суцільно призібраною пілкою. У святкових – вишивали поділ.

Фарбували біле домоткане полотно рослинними фарбами. Рудий колір давало цибулиння, синій – синька, коричневий – кора дуба, чорний – кора чи шишки вільхи, а також ягоди горобини (“скоруху”), до якого додавали купований порошок – “копервас”. Був він ще синього, коричневого й зеленого кольорів.

У середині ХХ століття спідниця-фартух виходить із вжитку, її заступає з крамної матерії “димка”. Шили їх, густо збираючи біля пояса, – “зборені димки”. Збирання було одночасно й оздобленням.

Міське населення, а також заможніші селяни шили одяг із крамних тканин. Це – “шалінові” спідниці з тонкої вовняної квітчастої матерії, перетканої вертикальними смугами позлітки. Такі ж спідниці носили жінки та дівчата на Лемківщині.

Побутували й спідниці з плису чорного, вишневого, темно-синіх кольорів.

Поверх спідниці бойкині одягали бавовняний фартух (“за’паску”, “запо’нку”, “пілку”, “півку”), а також вовняний “катран”. Шили їх у складки або збирали на нитку (“збиранка”) з двох пілок шириною в середньому 70 см і завдовжки 40–70 см. Зав’язувалися шворочками (“баюрцями”).

Святкові фартухи були білі, низ оздоблювали вишивкою, а також нашивали мереживо (“корунков”) і бахрому (“ресу”).

З’єднувальний шов пілок обметували петельчастим швом нитками різних кольорів, що, ритмічно чергуючись, повторювали кольори основного узору вишивки.

На початку ХХ століття фартухи шують із крамних тканин. До плисових спідниць шили й плисові фартухи, внизу багато оздоблені гаптуванням (“гафтуванням”).

Чоловічим поясным одягом були полотняні штани (“портяниці”, “портки”) з грубого “зрібного” полотна. Святкові штани шили з тонкого “повісменого” чи “куживного” полотна, іноді вишивали внизу і по швах. Штани були переважно білі, хоча дехто фарбував їх у фіолетовий чи чорний колір [2, с.138]. Фарбовані штани називалися “задублені”.

Узимку носили сукняні штани (“холошні”), що одягалися на полотняні.

З приходом радянської влади на селі з’являються сині, чорні штани з крамної матерії – галіфе (“райтки”).

У минулому поясами підперізувалися всі, без пояса не виходили на вулицю, а тим більше не з’являлися в товаристві. На Бойківщині на пояс казали “чимбір” і “крайка”. Чимбір був ширший. Пояси були вовняні смугасті чи з геометричним орнаментом. Зав’язували їх, звисивши кінці на лівий бік. Чоловіки підперізувалися і шкіряним поясом (“ременем”). На відміну від гуцульських, бойківські були вужчими (9–12 см, згодом – 5 см). Оздоблювалися скромним тисненням по шкірі, пряжкою по центрі. Осередком пошиття ременів було м. Болехів [5, с.59].

Жінки носили короткі прямоспинні полотняні безрукавки – сердаки та горсики. Святкові прикрашалися вишивкою, по краях нашивалася хвиляста стрічка – “зубка”.

На початку ХХ століття в селах з'являються сердаки з плісу чорного, темно-зеленого, темно-синього кольорів. Вишивали їх “пишно” гладдю, додаючи бісер і блискітки.

Побутували сердаки й із темної тоненької вовняної тканини у квіткі.

Були й чоловічі полотняні безрукавки. За кроєм – прямоспинні, довжиною до талії, краї обшивали синьою тасьмою (“лямівкою”).

К.Матейко зазначає, що населення східної Бойківщини носило комбіновані жилетки (“камізельки”: верхня частина – з домотканого полотна, а низ – із сукна). Чоловічі безрукавки прикрашалися великими червоними хрестовидними прикрасами на кишнях, під коміром на передніх полах. Подібно оздоблювали й жіночі [6, с.71].

Зустрічалися і сукняні “камізельки” – чоловічі та жіночі.

На Бойківщині в минулому був широко розвинутий шкіряний промисел. Найбільшими його центрами були містечка Перегінське, Рожнятів, Цінева. Працювали майстри й в окремих селах району: Спасі, Липовиці, Лоп'янці.

Хутрянні безрукавки називалися по-різному: “бунди”, “бундини”, “кожуще”, “кожушина”. Носили їх чоловіки, жінки й навіть діти. Шили їх з вичиненої овечої шкіри. Крій мав свої особливості: вони були довші від гуцульських (70–72 см), просторі, розширені донизу. Виріз круглий, комір відсутній, хоча його нагадує обшитий довкола чорний смушок. Застібалися на гудзики або гаплики.

Бунда від бундини відрізнялася тим, що остання була трішки коротшою. Також різнилися довжиною чоловічі й жіночі бунди.

“Загалом оздоблення безрукавних кожухів Бойківщини не мало того різноманіття варіантів, які були на Гуцульщині. Очевидно, це пояснювалося меншою тут кількістю кушнірських осередків. І все ж ... бойківські майстри зуміли виробити свою оригінальну систему декорування... вдало поєднавши геометричний і рослинний орнамент” [5, с.67].

На передніх полах, уздовж розрізу, іноді на спинці вишивали гладдю “косиці”. Це – гаптовані “ружі”, “туліпани”, гілки з дрібними квітками й листочками, що рельєфно стелилися на білому фоні. У вишивці переважали червоні та зелені кольори, рідше вводився чорний і жовтий. Із часом стали додаватися різні відтінки рожевого, фіолетового, синього.

Верхній одяг був різноманітний за своїм матеріалом, кроєм і прикрасами. Був полотняний, сукняний і шкіряний. Носили його як жінки, так і чоловіки.

З ущільненого домотканого сукна шили верхній одяг, що в гірській місцевості називався “вуйш” (“вуйош”, “уйош”, “гуяш”, “гуйош”), у низинній і передгірській частині – “кабат” або “сіряк”. Були вони чорного, темно-коричневого, сірого й навіть білого кольорів. За кроєм – приталені, довжиною до середини стегна, застібалися на саморобні гудзики, виготовлені з дерева або шкіри, що слугували одночасно за прикрасу. Згодом саморобну фурнітуру замінюють фабричною.

Давнішими були сіряки з білого або чорного домотканого сукна. З кінця ХІХ століття починають шити коричневі [6, с.71].

В окремі роки траплявся падіж овець. Тоді шили “полотняні вуйші” з грубих ниток. Дехто фарбував їх у чорний або фіолетовий колір.

Зимовим видом одягу були кожухи. Давніші були білі, довгі, відрізнi в стані з клинами та великим коміром, який іноді досягав половини спини, застібався на гудзики. Довгий кожух “із ясної шкіри” в народі називався “твін”.

На початку ХХ століття виробництво таких кожухів поступово зменшується. Починають шити прямоспинні кожухи (довжиною 70–80 см чоловічі, 60–70 см жіночі), трішки розширені донизу, без коміра або з невеликим стоячим коміром.

У чоловічих і жіночих кожухах суттєвої різниці не було, оскільки дуже часто шили один на всю сім'ю.

Вишивали на шкірі гладдю рослинні орнаменти. Стебнівка, “кізлик”, ланцюговий шов замикали й завершували загальну композицію. Крім того, прикрашали різнокольоровими вовняними шнурами, китицями, нашивали аплікації сукном чи шкірою.

У середині ХХ століття з'являються кожухи фарбовані в червоний (“бурачковий”) колір, а також чорний і коричневий. За оздобу слугував чорний смушок, рідше сірий.

Складовим елементом зимового одягу були рукавиці, плетені з вовни та шиті з хутра. На рукави верхнього одягу часто надягалися суконні або вовняні нарукавники. Називалися вони “нараквиці” [7, с.474].

Невід'ємною частиною жіночого народного одягу були головні убори.

За часів Київської Русі дівчата носили розпущене волосся. У кінці ХІХ – на початку ХХ століття це стає винятком. У бойків з розпущеним волоссям були молода й дружка на весіллі. Такого звичаю дотримувалися під час жалоби.

Дівчата заплітали дві коси, уплітаючи до них “уплети”, “упліточки”, “опліточки”, “заплітки” із червоної вовни, згодом стрічки. Часто дівчата заплітали дві коси від чола понад вухом, схрещували між собою і заколювали роговим гребенем. Ще коси закладали високо на голові двома переплетеними рядочками. Роблячи гладку зачіску, слідкували, щоб у волоссі не утворювалися гривки (“парути”).

Прикрашали голову вінками. Особливо красивим був весільний “вінчик” з позолоченого барвінку та купованих квіток (“ружечок”). Ззаду прививали 15–20 довгих різнокольорових стрічок, а також “косицю” – високий букет із квіток і пахучого зілля. У деяких селах носили вінки з павиним пір'ям (“павланий вінок”) [8, с.33].

Молодиці заплітали волосся у дві або одну косу, закручували їх на потилиці, ховаючи під хустку. А біля вух кожна жінка виставляла закладені коси.

У минулому заміжні жінки вив'язувалися (“завивалися”) наміткою (“рантухом”) у формі довгого рушника. У кінці ХІХ століття вона починає виходити із вжитку, але до середини ХХ століття використовувалася у весільній обрядовості – молода одягала її на шию.

Невід'ємним головним убором були чепці. Шили їх із лляного, а пізніше крамного полотна. “Денце” оздоблювали вишивкою, мереживом. Поверх нього давніше одягали рантух, що спадав на плечі двома кінцями. Пізніше – хустку (“фустку”, “хушчину”).

Дівчата носили хустку, не закриваючи тім'я голови. Молоді жінки носили барвисті хустки. Старші – темних кольорів і зовсім чорні. Літом жінки та дівчата одягали бавовняні світлі хустки, які купували на метри (“метрівки”). Узимку – великі картаті з грубої вовняної матерії, що називалися “плед”, менші – “півплед”. Вовняні хустки власного виробу називали “вовнянками”. Крамні хустки “шалінові” чи “шальові” надягали молодій чи на великі свята.

Способи носіння хусток різноманітні. Одним із найбільш поширених було пов'язування голови на “заушні”, щоб хустка прикривала вуха. Також пов'язували хустку на голові в такий спосіб, щоб кінці звисали на плечі – “флицен” [8, с.331]. Закутуватися хусткою в народі називалося “закурментитися”, а вив'язатися – “закотурмати” голову.

Чоловічі головні убори менш різноманітні. Зимомо носили “кучму” – смушеву шапку сірого або чорного кольору. У деяких селах – “бирки” і “кримки”.

Улітку були поширені солом'яні брилі. Носили й суконні чорні капелюхи (“крисані”) із широкими полями, загнутими догори. У свята прикрашали їх вузькою стрічкою (“пантелики”, “пантликі”). У с. Ясень парубочі капелюхи оздоблювалися “черваками” – кольоровими шнурами з волічки [8, с.336].

У деяких селах молодому на весіллі на шапку одягали й позолочений барвінковий вінок і “косицю” з павиним пір'ям.

Картузи (“кашкет”), як найбільш пізній головний убір, з’явилися в селах на початку ХХ століття.

За традицією взуття селяни виготовляли з кори дерев (лика) і шкіри. З ранньої весни й майже до морозів ходили босоніж.

Постоли (“трепки”) плели з кори липи. На носі кріпилися мотузкою, яку протягували крізь петлі. Вони швидко зношувалися і тому завжди був запас кори для їх виготовлення, а плести вмів кожний.

У негоду до худоби одягали дерев’яне взуття, видовбане долотом із цільної деревини – “довбанки”, “диривянки”.

Найпоширенішим видом взуття в бойків, яке побутувало до середини ХХ століття, були шкіряні постоли (“ходаки”).

Робили їх з одного шматка товстої, але по можливості м’якої шкіри. Збирали кругом ноги, стягували носок, а також п’ятку ремінцем (“перепониною”). Такі ходаки називали “дзюбаті”. Примотували ходаки до ноги довгими (1–2 м) вовняними чорними “волоками”. Чоловіки – шкіряними смужками.

Під низ одягали онучі (“платянки”), літом “полотнені”, зимою “вовнені”. Крім онуч, жінки зимою одягали на ноги вовняні або сукняні панчохи (“пітколінниці”), що починалися від кістки й доходили вище колін [8, с.75].

У другій половині ХХ століття з’явилися ходаки з гуми – “гумаки”.

Жіночі шкіряні черевики на невисокому підборі були відкритими або з халявкою (“холевою”), що мала шнуровку (“кабзлі”). Прикрашалися орнаментом, виконаним різноманітною технікою.

Чоловічих черевиків виготовляли менше. На Бойківщині для лісорубів шили черевики з подвійними підошвами, які по краях для міцності були підкуті залізними шипами [5, с.47].

У минулому чоботи мав не кожний, тому їх берегли та взували лише на свята й до церкви. Бувало, що шили їх одні на все життя. Підошви підбивали дерев’яними кілочками, а до каблуків (“обцасів”) набивали підківки. Їх мали тільки заможні господарі. Найбільш відомим шевським центром східної Бойківщини були міста Долина та Болехів [5, с.14–18].

Не було дівчини та жінки без прикрас. Виготовляли їх місцеві майстри-ювеліри й купували на ярмарках.

“Справжнє” намисто – прикраса з дорогих природних матеріалів – коралів, бурштину, перлів. Заможне населення до коралів одягало дукати.

Пацьорки були скляні різнокольорові. Носили й хрестики на шнурочку або ланцюжку (“ланцку”).

У кінці ХІХ століття в селах Бойківщини поширилися нашійні прикраси з бісеру. Найрозкішнішими були “кризи” шириною 10–15 см, що покривали шию і верхню частину одягу, ніби великим коміром [10, с.499].

Крім “криз”, зустрічалися і вузчі (2–3 см) бісерні прикраси – “ланки”, що нашивалися на стрічку чи полотно й тісно обхоплювали шию. Ще й нині старші жінки одягають їх на свята чи в неділю до церкви.

З 30-х років ХХ століття повсюдними стають довгі нагрудні стрічкові гердани [10, с.498].

Як і вишивки, бісерні оздобы мали нескладні геометричні схеми: з ромбів, квадратів, трикутників тощо. Притаманною була багатокольорна гама від п’яти до десяти кольорів, де червоному відводилася провідна роль.

Невід’ємною складовою бойківського чоловічого одягу були такі предмети, як табакерки, порохівниці, топірці, палиці, що виконували одночасно й функцію холодної зброї. Розрізнялися палиці тонкі прями (“тростинки”) та із загнутою ручкою (“ковінька”) у вигляді голови коня, вужа тощо. Палиці міщан і городян часто виготовлялися з

дорогих порід дерева. Ручки в них були металеві й кістяні (“коскані”) і мали шпильчасте окуття в нижній частині [9, с.413–416].

Носили чоловіки й своєрідну палицю-сокирку. Сокирки, відлиті з міді, називалися “гліфи”.

До особистих предметів, які носили в шкіряних поясах, належать люльки (“файки”, “пипи”). Дерев’яні та глиняні люльки (“камінки”, “черепані”) стали прототипом металевих.

Традиційний народний одяг Рожнятівщини зберіг багато архаїчних рис у крої, оздобленні, способі носіння, які майже повністю відійшли в минуле.

Жіночий стрій складався з таких компонентів: із сорочки, поясного одягу – спідниці (“фартуха”, “димки”); фартуха (“за’паски”, “запо’нки”, “пілки”, “катрану”); пояса (“чимбору”, “крайки”), плечового одягу – безрукавки (сердака, горсика, “бунди”), верхнього одягу (“вуяша”, кожуха); взуття; головних уборів (“рантуха”, чепця, хустки); прикрас.

Одяг чоловіків складався із сорочки, сукняних штанів (“холош”) і полотняних (“портків”, “портяниць”); пояса (“ременя”); плечового одягу – безрукавки, верхнього одягу (“вуяша”, кожуха); головних уборів; елементів, що доповнюють одяг.

Маючи загальноукраїнські риси, народний одяг Рожнятівщини співзвучний із народним одягом Правобережного Полісся, Гуцульщини, зокрема, у поясному одязі, головних уборах, взутті тощо.

Нагрудний одяг, верхній одяг споріднений з одягом гуцулів і населення суміжних районів Закарпаття, Угорщини, Румунії, Польщі.

1. Архівні фонди Національного музею народної архітектури та побуту України, ф. 22, оп.16, од. зб. 14, 23.
2. Будзан А. Народні художні промисли Бойківщини / А. Ф. Будзан // Збірник наукових праць “Народні художні промисли України”. – К., 1979. – С. 7–19.
3. Василечко Л. Стежками відлуння / Любомира Василечко. – Івано-Франківськ, 2003. – 286 с.
4. Гонтар Т. О. Художні особливості народного одягу західних областей УРСР (кінець XIX – початку XX ст.) / Т. О. Гонтар // Матеріали з етнографії та мистецтвознавства. – К., 1975. – С. 66–83.
5. Горинь Г. Шкіряні промисли західних областей України (друга половина XIX – початок XX століття) / Г. Й. Горинь. – К., 1986. – 276 с.
6. Матейко К. Етнографические особенности одежды бойков / К. Матейко // Карпатский сборник. – М., 1972. – С. 66–74.
7. Онишкевич М. Словник бойківських говірок / М. Й. Онишкевич. – К., 1984. – Т. 1. – 503 с.
8. Онишкевич М. Словник бойківських говірок / М. Й. Онишкевич. – К., 1984. – Т. 2. – 516 с.
9. Станкевич М. Українське художнє дерево XVI–XX ст. / Михайло Станкевич – Л., 2002. – 446 с.
10. Федорчук О. Бісерні прикраси бойків (друга половина XIX – перша половина XX ст.) / Олена Федорчук // Бойківщина : науковий збірник. – Дрогобич, 2007. – Т. 3. – С. 495–499.

This article is about parts and materials of traditional folks cloths under (clothes), overcoat cloths, belt, hats, hair-dress, shoes of eastern Boykivshchyna (Rozhnyativshchina) end the 19th of the middle of the 20th century.

Key words: eastern Boykivshchyna (Rozhnyativshchina), men’s cloths, women’s cloths, linen, broadcloth, leather, under (clothes), overcoat cloths, belt, hats, hair-dress, shoes.